

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

popřípadě prorýžována a tím nabohacena. Jako taková byla ve směsi s hutnickou namletou struskou transportována do hutě. Protože ve vzorkovaném profilu výrazně absentují jakékoliv artefakty nebo výraznější koncentrace strusek, je evidentní, že tyto provozy se nacházely ve vzdálenosti desítek či více metrů od zkoumaného místa. Protože západním směrem, tj. proti proudu potoka, se žádné významnější zrudnělé a ve středověku dobývané struktury nenacházejí, nutno předpokládat tyto provozy spíše blíž ke městu, tj. po proudu a východním směrem. To by odpovídalo i průběhu jižní části Starohorského couku a předpokládané poloze již zmiňovaného Zechgrundu.

Petr Hejhal, Petr Hrubý, Petr Kočár, Karel Malý

Literatura

- Hrubý, P. 2007: *I/38 Obchvat Jihlava – jih*. Názevová zpráva č. j. 16/07, Archaia Brno.
- Kočár, P. 2007: *Jihlava obchvat – jih I/38*. Zpráva o paleoekologické části záchranného archeologického výzkumu. ZIP, o. p. s. Plzeň. Nепublikovaný rukopis, Archaia Brno.
- Malý, K. 2006: *Jihlava – silnice I/38 obchvat jih*. Mineralogický a chemický rozbor sedimentů. Závěrečná zpráva o výzkumu. Žďár nad Sázavou. Nепublikovaný rukopis, Archaia Brno.
- Polanski, A., Smulikowski, K. 1978: *Geochémia*. Bratislava

Resumé

Im Rahmen der archäologischen Grabung veranlasst durch den Bau einer Entlastungsstraße für die Stadt machte man environmentale Analysen der Proben entnommen aus dem Profil des Koželužský Bachs. Durch diese Analysen wurde die Anwesenheit einer Erzaufbereitungsanlage belegt. Die Situation hängt mit der Förderung von polymetallischen Erzen im 13. Jahrhundert zusammen.

JIŘÍKOVICE (okr. Brno-venkov)

Intravilán obce. Středověk-novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu roku 2006 byly v liniových výkopech v rámci rekonstrukce kanalizace v obci zjištěny celkem 3 lokality (viz Doba bronzová, Doba železná). Zásobní jáma hruškovitého profilu, rámcově datovaná do intervalu středověk-novověk, byla dokumentována ve výkopu stoky spojující jižní vyústění ulice Ponětovické a sběrač souběžný s tokem Roketnice. Dále bylo v prostoru severního vyústění ulice Náves v blízkosti mostu přes potok Romza zachyceno přes 3 m mocné souvrství na bázi s keramikou vrcholně středověkou a řadou drobných organických zbytků; při ražení šachty v lednu a únoru bylo z tohoto souvrství dělníky vyzvednuto několik větších kusů dřeva, patrně součástí hatě či mostu. Dva vzorky z dubového trámu čtvercového průřezu s dochovanými podkorními letokruhy byly datovány v dendrochronologické laboratoři Mikulčice; získaná data 1452 a 1453 je možné považovat za datum pokácení stromů.

David Parma

Resumé

Jiříkovice (Bez. Brno-venkov). Strasse Ponětovická. Mittelalter-Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KLIMKOVICE (okr. Nový Jičín)

Lidická ulice, parc.č. 105. Zámek. Novověk. Záchranný výzkum

Při budování parkoviště před klimkovickým zámkem v souvislosti s celkovými stavebními úpravami centra města došlo v místě před vstupem do objektu k objevu klenuté podzemní prostory. Archeologickým výzkumem (č. akce NPÚ Ostrava 60/06) v říjnu 2006 bylo upřesněno, že se jedná o segment kamenného mostu dochované šířky cca 5,5 m, s šířkou klenutí asi 2,70 m, s výškou 1,30 (základová spára ještě o 0,60 cm níže). Vrchol klenby se nacházel 0,60 m pod dnešním terénem. Na tento segment navazoval těsně u zámku (směrem k východu) další, poněkud inženýrskými sítěmi narušenější. Pokračování mostu západním směrem v rámci přístupové cesty nebylo prokázáno. Objev mostu o dvou obloucích evokuje existenci příkopu okolo zámku, písemné i ikonografické prameny o něm však mlčí. Datování objektu je nejasné, při likvidaci příkopu (a mostu) někdy v novověku byl příkop zavážen zeminou s novověkým keramickým materiálem (18. až 19. stol.), ani sonda při základech neposkytla žádná vodítka.

Náměstí, Lidická ulice, č. p. 561. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

V průběhu druhé poloviny roku 2006 probíhala ve městě akce „Stavební úpravy centrální části města Klimkovic“. Výkopové práce zasáhly zejména náměstí a Lidickou ulici, kde se také v červnu a červenci uskutečnil archeologický výzkum (č. akce NPÚ Ostrava 19/06). V jeho rámci došlo v Lidické ulici k objevu dřevěné konstrukce nehluboko pod dnešním terénem (v průměru 0,50 m), která mohla být kvalifikována jako torzo starší přístupové komunikace do centra Klimkovic. Byla orientována ve shodě s dnešním stavem ve směru Z-V a zachycena v délce 78 m, tj. cca ve 2/3 délky dnešní Lidické ulice. Komunikace haťového typu sestávala z horizontálně napříč ulice položených fošen o šířce v průměru 0,30 a průměrné síle 0,10 m, původní délku fošen a zároveň šířku cesty nebylo možno určit přesně, neboť ve 2. polovině 20. století došlo k narušení v důsledku kladení inženýrských sítí. Dochovaná délka dosahovala cca 3,5 m. Jak se v průběhu výzkumu ukázalo, zachovaly se fošny v některých místech i ve dvou vrstvách na sobě. Fošny ležely na podélně kladených kulatinách o průměru cca 0,10 m, které se však dochovaly pouze v jižní části cesty v délce cca 6 m. Celá konstrukce spočívala na starší úpravě cesty, zpevněné říčními valounky; a níže již byl intaktní terén. Nad dřevěnou konstrukcí se nacházely již jen vyrovnávky pod dvěma recentními kamennými dlažbami a asfaltovou pokrývkou. Z kontextu dřevěné konstrukce byl vyzdvížen novověký keramický materiál, větší množství koňských podkov, 6 ks mincí aj. Dvě z čitelných mincí jsou krejčary z r. 1762 a z r. 1812, což koresponduje i s keramickými nálezy.

Prostor náměstí byl zkoumán výběrově, a to zejména v centrální části, kde se již v roce 1564 nacházela budova pivovaru, později radnice, zbořená Němci v roce 1939.

Tehdy došlo i k vydláždění celého prostoru žulovými kostkami. Sondy, které protaly střed náměstí ve směru S–J, zachytily pod terénem pouze tento stav, aniž by byly objeveny nějaké starší základy budovy, eventuálně jiné středověké situace. Několik zlomků středověké keramiky se ovšem podařilo nalézt v prostoru jihovýchodního rohu náměstí, při ústí ulice Hradilovy. Relikty dvou malých objektů, z nichž střepy pocházely, však nebylo možno interpretovat, neboť je takřka zlikvidovaly starší inženýrské sítě.

Hana Teryngerová

Resumé

Klimkovice (Bez. Nový Jičín). Lidická Str., Schloss, Parz. N. 105. Neuzeit. Siedlung – Stadt. Rettungsgrabung.

Klimkovice (Bez. Nový Jičín). Platz náměstí, Lidická Str., Parz. N. 561. Neuzeit. Siedlung – Stadt. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“ (průmyslová zóna města Prostějova). Vrcholný středověk, novověk. Sídliště, zaniklá středověká osada, rybníky. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum související s přístavbou logistického areálu firmy Spedition Feico, s.r.o., situovaného v Průmyslové zóně města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit), poskytl i další terénní situace z období vrcholného středověku, které spojujeme na základě písemných pramenů se zaniklou osadou Stará Ves u Prostějova (Fojtík 2006b). Vedle četných keramických zlomků byl získán též soubor železných předmětů, obsahující např. torzo loveckého nože – tesáku. Zajímavým artefaktem je fragment dětské keramické hračky, zpodobňující ženskou

0 5 cm

Obr. 88. Kralice na Hané. Fragment dětské keramické hračky – ženské postavy s „kruselerem“. Kralice na Hané. Der Bruchteil des keramischen Kinderspielzeugs – die Figurine mit Kruseler.

postavu s „kruselerem“ (obr. 88), již lze datovat do 2. poloviny 14. stol. (z analogií např. Hoffman 1996, Abb. 48–51; Měchurová 1988, 74, tab. I:1, tab. II:1–2, tab. IV:1 a tab. V:1–2). Nejmladšími prozkoumanými objekty jsou vodoteče, dokládající vodní hospodářství, které bylo ve sledovaném prostoru vybudováno z podnětu vysokého úředníka zemských desek v Olomouci Heralta z Kunštátu, manžela Johanky z Kravař, někdy od 2. poloviny 15. století (Fojtík 2006a).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2006a: Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. *Přehled výzkumů* 47 (2005), 250–251.

Fojtík, P. 2006b: Zaniklá středověká osada Stará Ves u Prostějova ve světle nových archeologických výzkumů. *Štafeta (kulturní časopis Prostějovska)*, roč. 37 (2006), č. 1–2 (111–112), 33–39.

Hoffman, V. 1996: Mittelalterliche und frühneuzeitliche Spielzeugfunde aus Sachsen. *Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege* 38, 127–200.

Měchurová, Z. 1988: Drobná středověká plastika ve sbírkách Moravského muzea v Brně. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* 73, 71–78.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung, Dorfwüstung Stará Ves, Teiche. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“ (průmyslová zóna města Prostějova). Středověk. Sídliště. Fortifikace. Záchranný výzkum.

Ve dnech 5.–20. listopadu 2006 byl realizován předstihový archeologický výzkum na ploše určené k výstavbě technologického centra ITC MICOS, s. r. o. Během výzkumu bylo prozkoumáno celkem 138 objektů, mezi nimi i několik středověkých. Vedle běžných sídlištních objektů se jednalo o roubenou studnu, ale především o fortifikaci, datovanou do 13.–14. století.

Z písemných pramenů vyplývá, že v prostoru dnešní průmyslové zóny se nacházelo několik rybníků, postupně budovaných v průběhu 15. století Janem Heraltem z Kunštátu na místě vysídlené osady Stará Ves u Prostějova a jen o něco později, na počátku 16. století, i městem Prostějovem. O přibližné poloze dvou z nich – „Kralického“ a „Vitkovského“ nás informuje První vojenské, tzv. „Josefské“, mapování tohoto prostoru, které proběhlo v letech 1764–1768 a 1780–1783 (rektifikace). Stopy zaniklé středověké osady jsme zachytili při všech výzkumech prováděných ve východní části průmyslové zóny a nebylo tomu jinak ani v případě firmy MICOS. Roubená studna z přelomu 14. a 15. století je v pořadí již třetím objektem tohoto typu odkrytým dosavadními výzkumy v tomto místě. Naprosto výjimečnou záležitostí, která jedinečným způsobem doplňuje dosavadní poznatky o charakteru středověkého osídlení v tomto prostoru, je částečně odkrytá fortifikace, chránící pravděpodobně drobné feudální sídlo. Dva příkopy, vnitřní